

Hunyadi János

Hunyadi János (Kolozsvár, 1407 körül – Zimony, 1456. augusztus 11.) 1446 és 1453 között Magyarország kormányzója. Az ország egyik leggazdagabb földesura, kiemelkedő hadvezér, több déli vármegye vezetője, erdélyi vajda. Az Oszmán Birodalommal szemben küzdelmei, elsősorban a nándorfehérvári diadal révén már kortársaitól kivívta magának törökverő melléknevet, annak ellenére, hogy az általa vezetett másik két jelentős csata, a várnai és a rigómezei súlyos vereséggel végződött.

Hunyadi János (Túróczy-krónika)

Származása

Oklevelek általi említése

A Hunyadi család első ismert említése Zsigmond 1409. október 18-án kelt oklevele, amelyben Hunyadi János apjának, Serbe fia Vajknak (Woyk filii Serbe) adományozza Hunyadvárat a birtokaival együtt. Az adománylevelé említi Vajk testvéreit, Magast és Radolt (Wo(y)k militi et p(er) eum Magas (e)t Radol), valamint az ugyancsak Radol nevű unokatestvérét. A korabeli források szinte egyöntetűen Hunyadi nemesi, de alacsony származásáról beszélnek. A Cillei-krónika szerint nem „megfelelő nemes”, Jan Długosz szerint „szerény és csekély állapotú”. Ugyanígy vélekedett Aeneas Silvius Piccolomini. A Thuróczi-krónika és Bonfini szerint apja Havasalföldről jött Zsigmond udvarába. Elképzelhető, hogy ez 1395-ben történt, hiszen ekkor járt Zsigmond Havasalföldön, hogy visszasegítse Mircea vajdát a trónra a törökbarát Vlad ellen.

Anyjáról semmi biztosat nem tudunk. Bonfini szerint előkelő görög családból származott, de ő azt is állítja, hogy a Corvinusok a római Valeriusoktól származnak.

Hunyadi 1409-ben valószínűleg még gyermekkorú volt, amikor először említik nevét a fenti adománylevelében. Alkalmassint jóval fiatalabb, mint az 1386-ban született Kapisztrán János, akit életkorára hivatkozva akart visszatartani egy nehéz ütközettől. Piccolomini, a későbbi II. Piusz pápa is utal a kettőjük között lévő korkülönbségre.

1430 áprilisában minden rang nélkül említik, 1434-ben viszont egy oklevélben Zsigmond a „mi udvari vitézünk”-nek (aulae nostre miles) nevezi. A Németországban a 16. századig

fennállt rendszer szerint egy nemesfiú 8 éves korában lett apród, 14 éves korában hadapród, 21 évesen, ha kiérdemelte, akkor lovaggá ütötték.

Születési idejét a legtöbb tudományos forrás 1407 körülre teszi, mások 1409-es első említését közlik és azt, hogy ekkor még gyerek lehetett, illetve az ekkor 23 éves Kapisztrán Jánosnál jóval fiatalabb.

Elméletek származásáról

- A mai magyar történettudomány álláspontja szerint kétségtelen, hogy a Hunyadi-család etnikailag román eredetű volt. Kubinyi András, a téma neves kutatója, az MTA doktora erről így írt:

„Ami az adatokból nyilvánvaló: a Hunyadi-család román eredetű volt. Erre utalnak az általuk használt keresztnévek, de először a későbbi kormányzót is Hunyadi Oláh Jánosnak hívták, később pedig külföldön „Walachia fehér lovagja” néven emlegették. Származásáról nincs kétség, noha mindig akadtak, akik ezt kétségbe vonták. Az azonban már bizonytalan, hogy Serbe fia Vajk milyen társadalmi rétegből és honnan jött.”

- A Szilágyi Sándor által szerkesztett, a millennium alkalmából megjelent tíz kötetes A magyar nemzet története című műben Schönherr Gyula így ír származásáról:

„Hunyadi János annak a délszlávból meghonosodott társadalomnak a szülötte, mely a török terjeszkedése elől hazánkban biztos menedéket találva, oly nagy szerepet vitt a délvidék védelmi harcaiban. Nagyatyja, Serbán, a hunyadmegyei oláhok kenéze volt; atyja, Vojk, már udvari vitéz Zsigmond király szolgálatában, a ki urától 1409 október 18-án Hunyad várát királyi adományul kapja és ez által a magyar nemesek sorába emelkedik.”

- Az előkelő származását megalapozni kívánó, már a középkorban megjelent elmélet szerint Luxemburgi Zsigmond volt az apja, kinek ágyasát, Morzsinai Erzsébetet csak a látszat kedvéért házasították össze Vajkkal, aki nevelőapja lett. Vajkot e tettéért és hallgatásáért a Hunyadi-birtokkal jutalmazta a király, melynek révén rövid idő alatt igen tehető földesúrrá vált. Az elmélet mellett kiállók hivatkoznak arra, hogy Hunyadinak volt egy ugyancsak János nevű öccse, ilyen névadás pedig csak akkor volt szokásban, ha más apától származott a két testvér. Arra is felhívják a figyelmet, hogy Zsigmond egyik fő bizalmasára, Ozorai Pipóra bízta az ifjú János katonai nevelését, és életének egyik legjelentősebb eseményére a császári koronázására Hunyadi Jánost, nem pedig feleségét és leányát vitte magával Itáliába, bár Hunyadi Milánóban maradt, és nem vett részt Rómában a császárkoronázáson. Zsigmond apaságával magyarazzák I. Mátyásnak, az unokának kitartó igyekezetét a császári korona és természetesen a cseh királyi korona megszerzésére.

- Egy – irodalmi – elmélet szerint az anyja Mária magyar királynő volt és Luxemburgi Zsigmond az apja. Ennek két változata is van. Az első Pálóczi Horváth Ádám 1787-ben Győrött megjelent Hunniás című művében a következőképpen hangzik: „[...] Kapisztrán a következő történetben magyarozza meg a bámuló Hunyadinak származását. – Mária krupa várában, a fogságban szülte őt. A gyermek Hunyadit, Horváthy Jánostól féltve egyik tisztjének »Buthus«-nak adta át, ki feleségének ugyanakkor megszületett gyermekével együtt nevelteti. A zágrábi püspök később Horváthy elől Buthussal együtt Rómába szökteti a gyermeket. Máriával azt a hamis hírt közlik, hogy gyermekét Buthussal együtt a bán szökés közben megölette. Rómában a papok Mária haláláig nevelik a gyermeket. Mária halálának a hírére az ország Zsigmond ellen fordul, ki szorultságában Venczel cseh királynak ígéri a trónöröklés jogát. A pápa az anyjától kapott ismertető gyűrűvel együtt hazaküldi Hunyadit Zsigmondhoz. [...] Hunyadi könnyezve hallgatja származásának történetét. Mátyásnak atyai tanácsokat adva meghal.

- Az elmélet másik változata pedig így szól: Luxemburgi Zsigmond felesége Anjou Mária terhes volt. Egyedül ment el lovagolni, de valahol a budai- erdőben leesett a lóról és

kitörte a nyakát, de a gyermek 8 hónapra, koraszülötten világra jött. Nem lehetett tudni, hogy baleset volt vagy gyilkosság. Azt adták hírül mindenkinek, hogy a királynő és a kisbaba halott. A királynőt eltemették, de a kis csecsemőt meg sem keresztelték, pedig ez akkor szokás volt halva született gyermekeknél. Morosini Erzsébet magához vette a gyermeket Zsigmond király tudtával és ezért őt Vajkhoz adta feleségül, akinek úgy vásárolta meg a hallgatását, hogy Hunyad birtokát átadta neki, nehogy tudomást szerezzenek az orgyilkosok az élő trónörökösről.

- A román elmélet szerint a család havasalföldi román bojárcsalád, míg más álláspont szerint kun származék. Apja Sorba fia Vajk, egy havaselvikenéz, anyja Morzsinai Erzsébet volt. A kun származás hívei szerint ellentmond román származásának, hogy a román nemesség akkoriban döntően a még megmaradt kun, besenyő, úz és tatár elemek közül került ki, továbbá a Vajk név egyáltalán nem román hangzású. A román történetírás szinte egyöntetűen és hangsúlyosan románnak tekinti mind Hunyadi János, mind Mátyás király származását, apja nevét Voicu írásmóddal román névnek tekinti.

- Más álláspont szerint „Hunyadi János magyar volt, ízig-vérig magyar, Péternek, a verebélyi vajdának, Erdély egykori alvajdájának fia, - ezt mondják az oklevelek és ezt hitelesíti a címer.”

Élete

Felemelkedése

Katonai pályafutását apródként kezdte, előbb Ozorai Pipó, majd Lazarevics István szerb despota szolgálatában állt, mellettük megismerte a törökök harcmódorát. 1427-től Újlaki László, később Csupor Demeter csapataiban szolgált. Írni-olvasni, latinul beszélni valószínűleg nem tudott.[26]

1430 körül kötött házasságot horogszegi Szilágyi Erzsébettel. A házasságból két fiú, László (1431) és Mátyás (1443) született.

1430-ban Zsigmond király szolgálatába lépett. A királyt elkísérte Itáliába, 1431 októberétől 1433 őszéig bizonyíthatóan Milánóban tartózkodott Filippo Maria Visconti milánói herceg udvarában. Itt megismerte a kor egyik legfejlettebb zsoldoshadseregét, a condottieri haderőt is. Megismerve a kor legfejlettebb hadművészeit (huszita, condottieri) és a török harcmódort, ezeket ötvözve tudott jelentős sikereket elérni a török ellen.

Mivel tehát két évig Milánóban élt a hercegnél, nem vehetett részt 1433. május 31-én Rómában Zsigmondnak német-római császárrá történt koronázásán.

1433-tól udvari lovag 1434-ben Bázalbe, majd Csehországba is elkísérte a császárt, és részt vett a huszita háborúban. Az itt szerzett tapasztalatokat később a török elleni harcaiban is kamatoztatta.

Idővel a királyi tanácsban is helyet kapott. 1439-től szörényi bán, majd 1441-től erdélyi vajda és temesi ispán lett.

Albert király halála után Ulászló megválasztásáért harcolt. A lovagkirály bizalmasa lett, s uralma elején Újlaki Miklóssal együtt látta el a török határvédelmét.

Törökellenes harcai

A várnai csata (Martin Bielski - Lengyel Krónika)

Nándorfehérvár

1441-ben megzabolázta a Rácországban dúló törököket és Szendrónél megverte Isák (Iszhák) béget. 1442-ben hatalmas török had zúdult Erdélyre. Mezyd bég a törökök vezére arra számított, hogy a magyarok nem képesek egy hirtelen támadást elhárítani. Marosszentimrénél Hunyadi vereséget szenvedett, de utána eredt, és egymás után több ragyogó győzelmet aratott a törökök felett: először Nagyszeben közelében, majd a Déli-Kárpátokban, az erdélyi Vaskapu-hágón, és keleten, az Elő-Kárpátokban, a Jalomica felső folyásánál. 1442-es kora tavaszi győzelmeit kihasználva Hunyadi április 10 és május 25 között betört Havasalföldre, megbuktatta és lefejeztette a törökbarát Vlad Mircea vajdát, helyére a magyarbarát Basarabot, az 1432-ben kivégzett (vagy csatában elesett) II. Dán fiát ültette, átmenetileg helyreállítva magyar befolyást a dél-oláh fejedelemségben.

1443. július 22-én Hunyadi vezetésével és Ulászló király részvételével indult meg a balkáni hosszú hadjárat, melynek során több ütközetben verték meg a velük szemben álló törököket.

A sorozatos győzelmek azt a reményt keltették, hogy a törököt ki lehet verni Európából. Háborút sürgetett a balkáni hadjárat után is.

1444-ben a várnai csatában Vlad Dracul havasalföldi vajda elfogta, és csak a nádor háborús fenyegetésére bocsátotta szabadon. 1445-ben Hunyadi Jánost az öt főkapitány egyikévé, az országos tanács tagjává, 1446. június 5-én pedig már kormányzóvá választották. 1447 szeptemberében Buda vára is Hunyadié lehetett. 1448 februárjában hercegi címet kapott, de ezt soha nem használta.

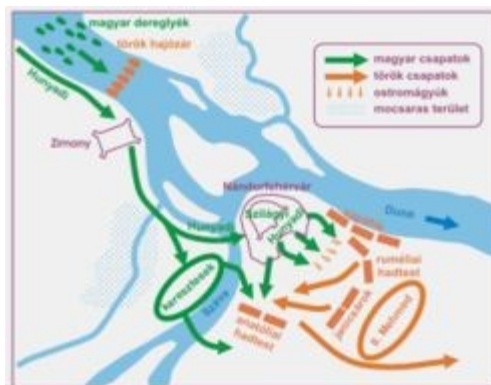
Győzelmi sorozata után, az 1448-as rigómezei vereség következtében Brankovics György szerb despota kezei közé került, ahonnan csak megalázó feltételek árán bocsátották szabadon. (Az országos tanács – Hunyadiért semmi áldozatot nem sajnálva – 100 000 arany váltságdíjon felül visszaadta Brankovicsnak többek között a magyar kézen lévő szerb várakat is). Hunyadinak ekkor már negyvenezres serege volt.

Hazatérve, Hunyadi az ország erőinek egyesítését és a központi hatalom megerősítését tűzte ki célul, ebben a törekvésében Vitéz János volt segítségére.

1450-ben a császárral kötött egyezményben Hunyadi kénytelen volt elismerni V. László trónigényét.

1453-ban az országgyűlésen lemondott kormányzói tisztjéről, de országos főkapitányi tisztségét és temesi ispánságát megtartotta. Szolgálati elismeréseképpen a király Beszterce vármegye örökös főispánjává, grófjává tette és címerét kibővítette az ún. besztercei oroslánokkal.

1454-ben Krusevácnál Feriz bég seregét verte tönkre, s javaslatot tett egy százezer harcosból álló sereg szervezésére és a török Európából való kiűzésére, de nem nyert támogatókra.

A nándorfehérvári csata

1456-ban a török megindult, és ostrom alá vette Nándorfehérvárt. 1456. július 21–22-én Hunyadi János saját seregével – köztük 200 hajóval – és a Kapisztrán János által toborzott parasztokból álló keresztessel fényes győzelmet aratott a szultán többszörös túlerőben lévő seregén.

Elterjedt vélekedés szerint ez a győzelem Európában is visszhangra talált, s a nagy diadal tiszteletére azóta minden délben, Európa szerte meghúzzák a harangokat, azonban a déli harangzó elrendelése szűk egy hónappal megelőzi Hunyadi győzelmét. A győzelem emlékére vezette be III. Kallixtusz pápa az Urunk színeváltozása ünnepet az egész egyházban.

Hunyadi nem sokkal élte túl győzelmét, Kapisztrán Jánossal együtt áldozatul esett a táborukban kitört pestisjárványnak. 1456. augusztus 11-én Zimonyban halt meg.

Gyulafehérváron a Szent Mihály-székesegyházban temették el.

Emlékezete

Emlékét számos utca és tér neve őrzi (például Budapest I. kerületében). Szobra áll a [millenniumi emlékművön Budapest XIV. kerületében](#), továbbá nevezetes lovasszobra van Pécsen. Várna városának egyik körútját róla nevezték el (Bulevard Yan Hunyadi). Minden évben május 21-én, a Honvédelem Napján adják át a róla elnevezett Hunyadi János-díjat.

Carrarai márványból faragott életnagyságú szobrát felállították a Hadvezérek csarnokában, a bécsi Hadtörténeti Múzeumban.

A szépirodalomban

- Kisfaludy Sándor: Hunyadi János (dráma)
- Czuczor Gergely: Hunyadi (vers)
- Darvas József: A törökverő (regény, Bp., 1938)
- Hegedüs Géza: Hunyadi János (regény, 1948)
- Hunyady József: Hollós vitéz (regény, 1957)
- Komjáthy István: Hunyadi (elbeszélő költemény, Bp., 1951)
- Hollós Korvin Lajos: Hunyadi (dráma, Bp., 1956)
- Bán Mór: Hunyadi - A hajnalcsillag fénye (regény, 2008)
- Bán Mór: Hunyadi - Az üstökös lángja (regény, 2009)
- Bán Mór: Hunyadi - A csillagösvény hídja (regény, 2009)
- Bán Mór: Hunyadi - A hadak villáma (regény, 2010)

- Bán Mór: Hunyadi - A mennydörgés kapuja (regény, 2011)
- Bán Mór: Hunyadi - A Holló háborúja (regény, 2013)
- Arany János: Szibinyáni Jank (vers, 1855. április)

Forrás: https://hu.wikipedia.org/wiki/Hunyadi_jános